

Jornada ACM Coma-ruga

Eines i suports per a l'administració local en la gestió de renovables distribuïdes i participatives. La figura de les comunitats energètiques impulsades pels ajuntaments

Pot un ajuntament compartir energia? – Algunes consideracions legals

28 de novembre de 2024

Jorge Andrey
ADVOCAT, SOCI

samsø

Ø 1

CUESTIONS
PRÈVIES

Ø 2

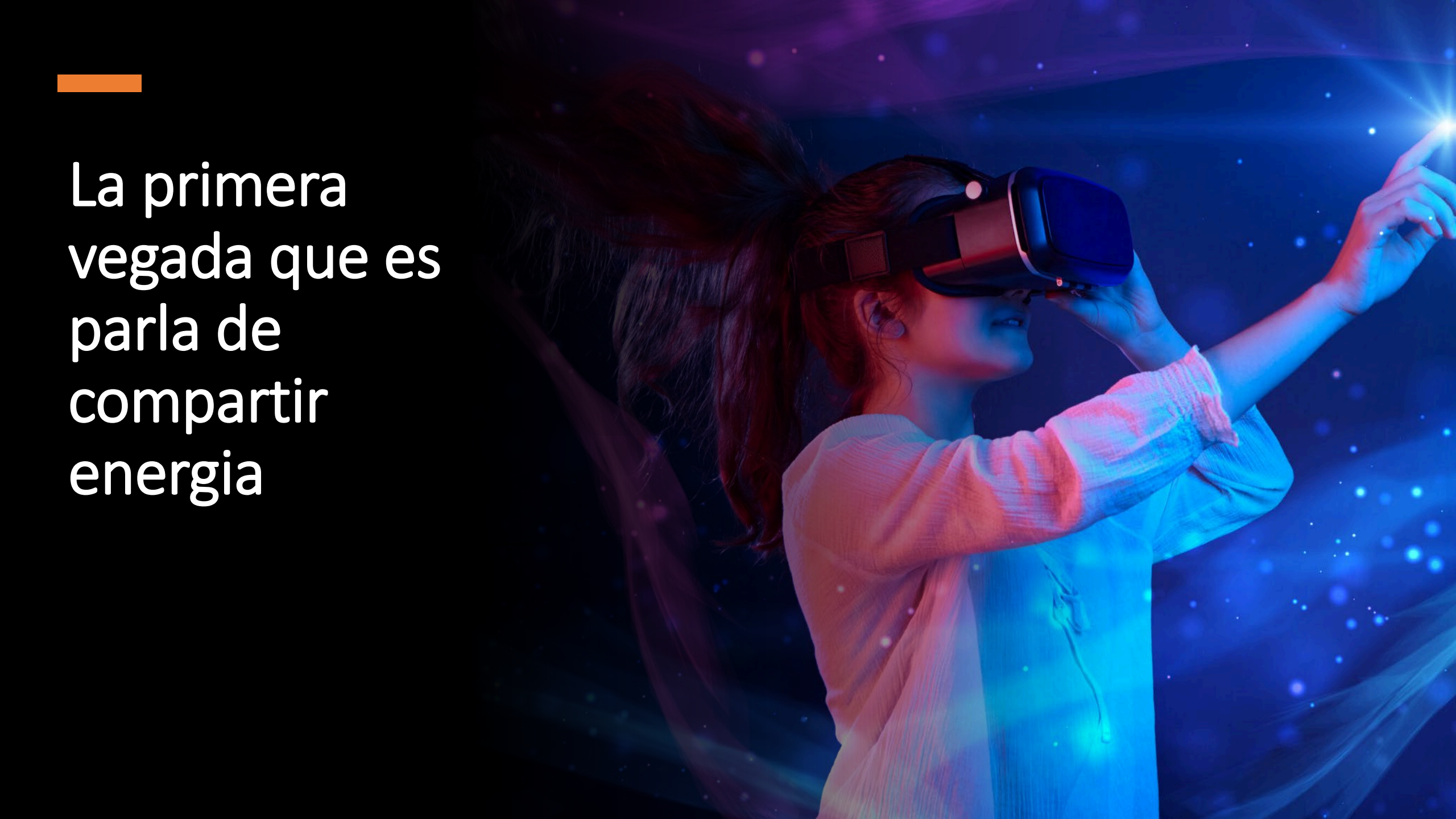
ALTERNATIVES
CLAU

Ø 3

PRINCIPI DE
LEGALITAT

**ENFOCAMENT: Tot era més
bonic al Power Point...**

A woman with long brown hair tied in a ponytail is wearing a VR headset. She is reaching out with her right hand towards a bright, glowing point of light in a dark, starry virtual space. The scene is illuminated with blue and purple light, creating a futuristic and immersive atmosphere. The background is filled with numerous small, glowing stars and nebulae.

La primera
vez que es
parla de
compartir
energia

Quan toca
articular-ho
jurídicament

Algunes qüestions prèvies

Rols i incentius

- Enginyers – Solucions pràctiques
- Polítics – Satisfacció ciutadana
- Juristes – Problemes i riscos

Una primera recomanació a nivell pràctic

- Benvolguts enginyers, polítics i promotors (públics o privats) de projectes:
 - Parleu amb el Secretari
 - Parleu amb la Interventora
 - Quan més aviat, millor
- Benvolguts juristes
 - No tinguem por de l'evolució tecnològica
 - La tècnica sempre va per endavant de la llei
 - Fem una interpretació adequada del principi de legalitat
- Benvolgudes totes
 - Escoltem-nos mútuament
 - Siguem raonables i permeables – és un tema multidisciplinar
 - Posem en pràctica això de treballar en equip (la TE ens beneficia a totes)

Perspectiva macro i micro

- La TE és molt atractiva a nivell moral, ètic, polític i intel·lectual
- Però també implica complexitat, multidisciplinarietat, pèrdua de poder pel oligopoli
- Ergo requereix de estudi, permeabilitat a altres disciplines, temps i esforç

Expectatives, indeterminació i replicabilitat

- Posem per exemple el títol d'aquesta ponència
- 947 Municipis a Catalunya són moltes realitats
- Models, precedents i dinàmiques
- Els tipus ideals de Max Weber

Els models de la guia ACM

- No son un numerus clausus
- Mai hi haurà un numerus clausus en la TE
- Recopilació com cap altra de models i caracteritzacions jurídiques.
- Pels municipis: eines per continuar avançant en una TE decidida, equitativa i local.

An aerial photograph of a mountainous landscape. A dirt road winds through a valley filled with dense green trees and shrubs. In the background, a large, prominent mountain peak rises against a clear sky, with other smaller peaks visible in the distance. The text "ALTERNATIVES CLAU EN PERSPECTIVA LEGAL" is overlaid in white, bold, sans-serif font across the center of the image.

ALTERNATIVES CLAU EN PERSPECTIVA LEGAL

A) Cedir superfícies [de titularitat municipal] per instal·lar FV [de la CE]

Cessió de cobertes demanials

- **Fons:** LPAP (art. 2.2 + DF II); DL 2/2003 (TRLMRLC); Decret 336/1988 (RPEL)
- **Àmbit:** A la guia es parla de demanials que no patrimonials.
- **Quin títol habilitant?** Si l'ús privatiu comporta modificació del domini públic ocupat
 - Concessió administrativa (articles 218.4 TRLMRLC i 59 RPEL)
 - Llicència d'ocupació temporal (articles 218.4 TRLMRLC i 57 RPEL) en cas contrari
 - Termini màxim: Concessió administrativa pot abarcar els 25-30 anys de vida útil d'una instal·lació FV
 - Pro CE: L'Administració que resolgui atendrà al "*major interès i utilitat pública de la utilització o l'aprofitament sol·licitat*" (article 96.5 LPAP).
- Art. 211 DL 2/2003 **cessió gratuïta**
 - La finalitat de la cessió i que aquesta es fa en benefici de la població de l'ens local.
 - La justificació que la finalitat de la cessió no es pot assolir mantenint l'ens local el domini o el condomini dels béns, ni constituint sobre aquests cap dret real.
 - Informació pública per un període mínim de trenta dies

A) Cedir superfícies [de titularitat municipal] per instal·lar FV [de la CE]

Cessió de cobertes demanials

- **Adjudicació directa:** Ex art 93.1 LPAP, és possible l'adjudicació directa en els supòsits previstos a l'art 137.4 LPAP – **lletra b)** l'adjudicatari sigui una **entitat sense ànim de lucre declarada d'utilitat pública**
- ASO declarada UP. **I les COOPES?** - Llei 9/2015 de Cooperatives permet reconèixer la condició de sense ànim de lucre però no decl. UP – La via disponible 137.4 LPAP – **lletra c)** *"Cuando el inmueble resulte necesario para dar cumplimiento a una función de servicio público o a la **realización de un fin de interés** general por persona distinta de las previstas en los párrafos a) y b)"* (Gob Canarias cobertes 7 centres educatius de La Palma - Energía Bonita Sociedad Cooperativa)
- **En règim de concurrència:** Sempre ens quedarà París. Article 62 i ss RPEL et al.

A) Cedir superfícies [de titularitat municipal] per instal·lar FV [de la CE]

Cessió de sòl urbà

- **Perspectives:**
 - Urbanística: usos admesos atenent als instruments de planejament urbanístics
 - Patrimonial, en tant que bé públic de l'administració municipal
 - **Bé demanial o patrimonial en funció de l'ús adscrit.**
 - Per exemple, la cessió la via pública, classificada com a sòl urbà, per a la instal·lació de carregadors vehicle elèctric per la via concessió demanial
 - Per contra, una finca de titularitat municipal en sòl classificat igualment com urbà pot ser considerada bé patrimonial sempre que no estigui afecta a un ús general o a un servei públic
- Referència patrimonis públics del sòl i l'habitatge
 - L'ordenament jurídic contempla una categoria de béns patrimonials especials: els patrimonis públics de sòl i d'habitatge.
 - Finalitats específiques relacionades amb l'urbanisme 160.5 TRLUC no ho posen fàcil. Com a màxim via lletra a) *Posar en marxa i desplegar, tècnicament i econòmicament, l'expansió de les poblacions i la millora de la qualitat de vida*

B) El que es cedeix [a la CE] és la gestió de la instal·lació FV [de titularitat municipal]

- **Fet jurídic:** és cedir l'operativa, gestió i explotació d'instal·lacions d'autoconsum col·lectiu considerada bé patrimonial a un privat (CE)
- **Autoconsum:** L'anterior cobra especial rellevància a la vista de la regulació de l'autoconsum col·lectiu, que preveu una sèrie de tràmits i gestions amb diversos actors:
 - amb els diversos consumidors associats a la instal·lació
 - amb les seves comercialitzadores
 - amb la distribuïdora
- **Demanial o patrimonial**
 - Patrimonial si es
 - sobre coberta patrimonial
 - sobre coberta demanial si es pot separar patrimonial (511.2 c) CCCat + juris i doctrina incipient)
 - Demanial si es sobre demanial si no es pot separar (511.2 CCCat)

B) El que es cedeix [a la CE] és la gestió de la instal·lació FV [de titularitat municipal]

- L'article 215 del TRLMRLC estableix: *""*. Les disposicions anteriors sobre alienació, gravamen o cessió s'apliquen **sens perjudici de les normes** específiques que pot establir la **legislació sectorial corresponent**
- Article 4.3 del RD 244/2019: En el cas **d'autoconsum col·lectiu, tots els consumidors participants** que es trobin associats a la mateixa instal·lació de generació hauran de pertànyer a la mateixa modalitat d'autoconsum i hauran de **comunicar de forma individual** a l'empresa distribuïdora com a encarregat de la lectura, directament o a través de l'empresa comercialitzadora, un mateix acord **signat per tots** els participants que reculli els **criteris de repartiment**, en virtut del que recull l'annex I.

B) El que es cedeix [a la CE] és la gestió de la instal·lació FV [de titularitat municipal]

- **Arts. 106.1 i 107.1 LPAP permeten**, igual que la normativa catalana, cedir la gestió
 - amb una **certa agilitat** i
 - amb **marge per adaptar contingut** del títol jurídic habilitant a **la naturalesa** tècnic-elèctrica del bé i les seves formes legals d'explotació previstes a la normativa elèctrica.
- **Art 106.1:** *l'explotació dels béns o drets patrimonials podrà efectuar-se a través de qualsevol negoci jurídic, típic o atípic*
- **Art. 107.1** *1. Los contratos para la explotación de los bienes y derechos patrimoniales se adjudicarán por concurso salvo que,*
 - *por las **peculiaridades del bien**,*
 - *la **limitación de la demanda**,*
 - *la urgencia resultante de acontecimientos imprevisibles o*
 - *la **singularidad de la operación**,**proceda la adjudicación directa. Las circunstancias determinantes de la adjudicación directa deberán justificarse suficientemente en el expediente*

B) El que es cedeix [a la CE] és la gestió de la instal·lació FV [de titularitat municipal]

- **8.2 RPEL i l'article 203 TRLMRLC** estableixen que els béns patrimonials es regeixen per la seva legislació específica, i a falta d'aquesta, per les normes de dret privat.
- **Art. 211 TRLMRLC** *"Els ens locals poden **cedir gratuïtament** els béns patrimonials, mitjançant la instrucció prèvia d'un expedient en el qual s'ha de determinar, com a mínim:*
 - a) *La finalitat de la cessió i que aquesta es fa **en benefici de la població de l'ens local**.*
 - b) *La **justificació que la finalitat** de la cessió **no es pot** assolir mantenint **l'ens local** el domini o el condomini dels béns, ni constituint sobre aquests cap dret real."*
- **Art. 49.1 RPEL:** *Els ens locals poden cedir gratuïtament els béns patrimonials:*
 - a) *A altres administracions o entitats públiques.*
 - b) *A entitats privades sense ànim de lucre que els hagin de destinar a fins d'utilitat pública o d'interès social, sempre que compleixin o contribueixin al compliment d'interessos de caràcter local."*

C) Ser membre [l'Ajuntament] de una entitat jurídica [que és (vehicula jurídicament) la CE]

- ASO
- COOPE
- SLsAdLs

La guia recull tant la **caracterització jurídica i referències normatives** pel que fa la incorporació de l'Ajuntament com a soci de cadascun d'aquests vehicles, com els **models d'estatuts socials** de cada vehicle.

D) Compra [per l'Ajuntament] d'energia autoconsumida produïda a una instal·lació [de la CE]

- Si fossin a l'àmbit privat, parlaríem d'un contracte **PPA**.
- Us recordeu de Max Weber?
 - PPA físic on-site (autoconsum)
 - PPA físic off-site
 - PPA sintètic
 - PPA financer pur
- **Modalitats habituals d'un PPA d'autoconsum**
 - **Energia** (kWh)
[RD 244/2019 art. 3.t) Energía horària autoconsumida individualitzada]
 - **Potència** (kWp)
[Arrendament d'una fracció de la instal·lació, dret a percebre els fruits associats a aquesta part, el coeficient de repartiment fixat a l'acord de l'Annex I RD 244/2019]

COMPRA D'ENERGIA PER PART D'UN AJUNTAMENT

Contractes administratius LCSP

Contractes de subministrament

1. **Arrendament de potència** (kWp) - 16.1 LCSP

2. **Adquisició d'energia** (kWh) - 16.3 LCSP

Procediment d'adjudicació

1. Adjudicació directa menors - 131.3 LCSP

2. Concurs públic – 156 i següents LCSP

Procediment obert ordinari
Procediment obert simplificat
Procediment restringit
Licitació amb negociació

Contractes patrimonials

LPAP, TRLMRLC i RPEL

1. **Adquisició de béns** (kWh) – 15 LPAP + 106.1 + DF II
Compravenda d'energia autoconsumida (RD 244)

2. **Adquisició de drets** (kWp) – 15 LPAP + 106.1 + DF II
Dret d'arrendament d'un percentatge de la instal·lació

Mateix procediment – 206 TRLMRLC

INTERPRETACIÓ DEL PRINCIPI DE LEGALITAT

Finalitat d'aquest capítol a la guia

- *Posar a disposició dels Secretaris i Interventors municipals eines argumentals per afavorir una interpretació del principi de legalitat de l'actuació administrativa adient a la realitat i, sobre tot, a la normativa climàtica vigent.*
- *La finalitat secundària és obrir la porta a que altres tipus de professionals puguin familiaritzar-se amb aquest principi i puguin entendre la seva finalitat i raó de ser.*

El principi de legalitat de l'actuació administrativa

- *Art. 106.1 Constitució Espanyola: "L'Administració Pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al Dret".*
- *Art. 6.1 LBRL "Les entitats locals serveixen amb objectivitat els interessos públics que els estan encomanats i actuen d'acord amb els principis d'eficàcia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al Dret."*
- *Art. 7.1 TRLMRLC "Les entitats locals serveixen amb objectivitat els interessos públics que els són encomanats i actuen d'acord amb els principis d'eficàcia, descentralització, desconcentració, coordinació i participació, amb ple sotmetiment a la llei i al dret."*
- *Correspon als tribunals de justícia controlar la legalitat de les disposicions, els acords i els actes de les entitats locals*

Criteris d'interpretació

- Les regles d'interpretació CCCat apliquen només a la normativa civil catalana.
- Criteris d'interpretació de les normes: art. 3.1 CC: *"Les normes s'interpretaran segons el sentit propi de les seves paraules [criteri literal], en relació amb el context [criteri sistemàtic], els antecedents històrics i legislatius [criteri històric], i la realitat social del temps en què han de ser aplicades [criteri sociològic], atenent fonamentalment l'esperit i finalitat [criteri teleològic] d'aquelles.»*
- Sovint, i particularment davant de supòsits amb un cert grau d'innovació tècnica, social o econòmica que s'han d'encabir en normes preexistents de dret públic, la **literalitat de la norma no és clara** o no dona una resposta específica al supòsit de fet concret.
- Un **exemple** pot ser la referència a *"la realització d'un fi d'interès general"* de la lletra c) del article 137.4 LPAP.
- En aquests casos, s'ha d'atendre també a altres criteris interpretatius, començant per el segon dels llistats a l'article 3.1 CC: **el criteri sistemàtic**. Es a dir, s'han de tenir en compte la resta de normes aplicables (empeçant per las de mateix rang legal).
- De fer, la pròpia literalitat de les referències al *"ple sotmetiment a la llei i al dret"* (**al dret com un tot**, que no pas referit únicament a les normes de dret públic) habiliten i fins i tot comminen de forma explícita a acudir al criteri sistemàtic.

La normativa climàtica - criteri sistèmic

Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic del Parlament de Catalunya, art. 2:

"1. Aquesta llei té com a finalitats reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i la vulnerabilitat als impactes del canvi climàtic, afavorir la transició cap a una economia neutra en emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, competitiva, innovadora i eficient en l'ús de recursos.

2. A més de les finalitats a què fa referència l'apartat 1, són finalitats específiques d'aquesta llei:

a) Contribuir a la transició cap a una societat en què el consum de combustibles fòssils tendeixi a ésser nul, amb un sistema energètic descentralitzat i amb energies cent per cent renovables, fonamentalment de proximitat, amb l'objectiu d'aconseguir un model econòmic i energètic no dependent dels combustibles fòssils ni nuclears el 2050.

(...)

d) Fomentar l'educació, la recerca, el desenvolupament i la transferència de tecnologia, i difondre el coneixement en matèria d'adaptació i mitigació del canvi climàtic.

*3. La **responsabilitat** en l'assoliment de les finalitats d'aquesta llei és **compartida** pel Govern, **els ens locals**, els sectors productius, els agents polítics, socials i econòmics, i els ciutadans en general.*

La realitat (de la urgència) climàtica - criteri sociològic

- Tenint en compte que les normes han de ser interpretades també d'acord amb *"la realidad social del tiempo en el que debe ser aplicada"*, procedeix mencionar les declaracions d'emergència climàtica:
 - El Govern de la Generalitat va declarar l'emergència climàtica al maig de 2019.
 - El Parlament Europeu va declarar l'emergència climàtica al novembre de 2019.
 - El Govern d'Espanya va declarar l'emergència climàtica al gener de 2020.

Tot i no ser normes com a tals, aquestes declaracions són documents oficials adoptats pels governs de tot signe polític i per d'administracions públiques de tot tipus, són documents polítics que reflecteixen una preocupació científica i social del temps present: la de la crisi climàtica i la necessitat d'actuar de forma decidida i amb urgència en la seva adaptació i mitigació.

MOLTES GRÀCIES

PLANETA

ENERGIA

DRET

FUTUR